

Ljungskile 2010-04-23

Till Naturvårdsverket
Dnr: 319-1419-08 Nf

Sveriges Entomologiska Förenings synpunkter på Naturvårdsverkets förslag till strategi för naturvårdande förvaltning av skyddade skogar.

Övergripande synpunkter

Syfte och ansats med strategin är bra. Behovet av en strategi är stort och det är bra att Naturvårdsverket tar fram en sådan. Inledande delar av strategin är väl genomarbetade, kopplar väl till miljömål, andra strategier, mm. Dokumentet är dock ofta både otydligt och spretigt. Flera delar hänger dåligt samman med varandra. Olika bevarandevärden kan stå i konflikt med varandra inom samma skyddade område. Det är särskilt i sådana fall som en genomarbetad strategi är nödvändig.

Sveriges Entomologiska Förening (fortsättningsvis förkortat SEF) anser att strategin genomgående överbetonar betydelsen av orördhet och naturlighet i skyddade områden. Vi ser hellre att en övergripande målsättning med områdesskydd tydligare ska vara fokuserat på bevara biologisk mångfald, såväl artrikedom, biotopvariation och genetisk variation. En strategi som förordar fri utveckling, med syfte att bevara eller skapa "naturlighet", på den absoluta huvudparten av den skyddade skogsarealen kan resultera i att biologisk mångfald utarmas på lång sikt. Detta eftersom viktiga, naturliga störningsregimer (främst brand) med efterföljande successionsordningar mer eller mindre upphört idag till följd av ett alltför brukat och fragmenterat landskap.

Även om det akuta hotet mot många rödlistade skogsinsekter kommer från habitatförstörelse genom främst skogsbruk, är det många hotade och rödlistade skogsarter som inte kan överleva i skogar som enbart lämnas till fri utveckling. Som entomologer ser vi att en stor del av vår insektsfauna är knuten till de störningar som genom årtusendena format skogslandskapet i Sverige. Många av dessa arter hotas idag på grund av att branden, vattnet och vinden har eliminerats som omrörande krafter i skogen.

För att bevara många av de hotade insekterna (och många fler arter) tror SEF att det krävs betydligt fler och mer aktiva naturvårdsåtgärder istället för fri utveckling med sena successionsstadier som resultat. Åtgärderna naturvårdsbränning, stängsling för att skapa lövskogsbestånd, röjning av gran, däm för att skapa svämskogar etc. beskrivs i strategiförslaget men endast som företeelser som ska ske i undantagsfall. Fri utveckling behandlas som den självklara skötseln i de fjällnära, boreala och boreonemorala regionerna.

Hur skyddade skogsområden sköts har en avgörande betydelse för bevarandet av mångfalden av arter och miljöer. Att regelmässigt låta störningsberoende miljöer såsom tall- och lövskogar på sikt övergå i gransuccessioner i skyddade områden strider troligen oftast mot syftet med skyddet av dessa områden och gynnar knappast den biologiska mångfalden.

Som ett led i skötselarbetet ser SEF gärna att adekvata uppföljningar genom inventeringar och liknande genomförs som standardförfarande efter utförda skötselåtgärder. Detta syftar till att ta lärdom och utveckla förvaltningen samt öka kunskapen om hotade arter, främst insekter. Eventuellt uppföljningsarbetet omnämns endast kortfattat i den föreslagna strategin. Uppföljning kan ofta ”glömmas bort” när en åtgärd är genomförd. För att minska den risken bör man ta fram klarare direktiv rörande detta till den slutgiltiga strategin.

Regionsvisa synpunkter

Fjällnära region

SEF är i princip överens med strategins beskrivning av situationen i den fjällnära skogen. Vi ser dock att det finns betydande tallskogsvärden som på sikt och med långa tidsintervall är i behov av bränning. Detta kan ske antingen genom spontant uppkomna bränder (som tillåts brinna) men kanske hellre genom kontrollerade naturvårdsbränningar. Sådana åtgärder är inte akuta och kan troligen genomföras efter 2020.

Boreal region

Strategins huvudinriktning är i princip bra, om än SEFs bedömning är att förhållandet mellan skogar som bäst bevaras med fri utveckling kontra brandpräglade skogar är relativt jämt inom regionen till skillnad mot av vad strategin anger.

Vi anser att det är mycket bra att naturvårdsbränning ges hög prioritet inom regionen, då detta är den enskilt viktigaste skötselåtgärden i boreala skogar och en förutsättning för långsiktigt bevarande av många skogslevande insekter. Att främst inrikta sig på bränning inom utvalda trakter är mycket bra, då det starkt ökar chanserna att bygga upp starka populationer av brandgynnade arter även om än betydligt mindre arealer än önskvärt kan brännas. Vid val av bränningstrakter bör fynd av brandberoende och brandgynnade arter samt andelen brandpräglad skog var vägledande. Att som strategin föreskriver endast bränna utvecklingsmarker är förståeligt men kan leda till att mycket värdefulla tallmiljöer övergår till granmiljöer och därefter blir svåra att återskapa. Att skapa en brandpräglad skog från grunden tar mycket lång tid och kräver flera återkommande bränningar. SEF menar att man istället bör inrikta sig på att bränna äldre till medelålders skiktade tallskogar med liten andel död ved och där dimensionsavverkningar avlägsnat de äldsta trädgenerationerna. Genom att bränna denna typ av skogsbestånd skapar man fortare mycket värdefulla brandpräglade tallskogar samtidigt som man skapar förutsättningar för den brandkrävande floran och faunan. Sådana bestånd är troligen dessutom den vanligaste tallskogstypen inom regionens skyddade områden.

Boreonemoral region

SEF instämmer i stort sett med strategins beskrivning regionens skogar och de föreslagna skötselåtgärderna. Dock ser vi problem kring strategins förslag om begränsad naturvårdsbränning.

Vi ser inte orsaken till varför naturvårdsbränning främst ska genomföras i regionens östra delar. Värden och arter, inte minst insekter, knutna till brand förekommer även i regionens västra delar. Både historiskt och i sen tid har fynd av brandberoende arter gjorts på flera platser i Västra Götalands län. Vi ser det som en självklarhet att naturvårdande myndigheter ska verka för att bevara och stärka naturvärden kopplade till brand i hela regionen.

Det är viktigt att få till stånd den försöksverksamhet för att skapa ljusöppna, grovstammiga tallmiljöer rika på död ved som strategin nämner. Men det borde inte utesluta naturvårdsbränning som skötselåtgärd för krävande arter.

Nemoral region

SEF instämmer i strategins beskrivning av den nemoral regionens skogslandskap. Vi tycker att de föreslagna skötselåtgärderna är bra och bör bevara den biologiska mångfalden knuten till skogslandskapet på ett acceptabelt sätt.

Slutlig sammanfattning

Sammanfattningsvis anser vi att behovet är stort av en samlad strategi för skötsel av skog och andra trädbärande marker i skyddade områden. En sådan strategi bör då utgöras av ett antal ekologiska och ekonomiska överväganden mellan olika bevarandevärden och kostnadseffektiviteten hos olika skötselmetoder för att bevara dessa värden. Slutligen vill vi trycka på vikten av att genomförda skötselåtgärder följs upp med inventeringar och liknande studie för att kunna utveckla och förfinna framtida skötselåtgärder.

Sveriges Entomologiska Förening

Hans Karlsson
Ordförande

Petter Bohman
Sekreterare

Sanne Godow-Bratt
Vice ordförande